

RYGGMÄRGSSKADA

Ryggmärgen kallas kroppens huvudkabel och är den del av det centrala nervsystemet som möjliggör kommunikation mellan hjärnan och andra kroppsdelar. Vid skada i ryggmärgen hindras nervimpulserna att passera både till och från hjärnan. Vid en komplett ryggmärgsskada försvinner alla neurologiska funktioner nedom skadenivån medan vissa neurologiska funktioner fortfarande kan fungera vid partiella skador. Skador i ryggmärgen kan uppstå till följd av trauma/våld mot kotpelaren men även av tumörer, kärlsjukdomar, infarkt eller så kallade inflammatoriska eller degenerativa nervsjukdomar som kan drabba hela CNS t ex multipel skleros.

SYMPTOM

Konsekvensen av en ryggmärgsskada beror på var i ryggmärgen skadan är lokaliserad samt dess utbredning. Skador i ryggmärgen på bröst- eller ländryggsnivå kan resultera i förlust av funktion i benen men med kvarvarande funktion i armar. Detta tillstånd brukar kallas för parapares (eller paraplegi om skadan är komplett).

Vid högre skador i halsryggen så drabbas även funktionen i våra övre extremiteter (tetrapares eller tetraplegi). Neurologiska funktioner kan ibland återkomma efter att den spinala chocken släppt, vilket kan ta flera veckor.

DIAGNOS OCH BEHANDLING

Vid diagnostik av ryggmärgsskada är det viktigt att kartlägga både skadans omfattning och nivå. Eftersom nya nervbanor har svårt att växa ut i den skadade ryggmärgen så blir skadorna ofta permanenta. Den akuta ryggmärgsskadevården inriktas på att minimera skadeutbredningen och undvika sekundära komplikationer som kan försämra tillståndet i ryggmärgen t ex lågt blodtryck eller hypoxi. Om kotpelaren är skadad (vilket ofta är fallet) är det viktigt med ett kirurgiskt ingrepp som stabiliserar kotpelaren. Patienter med höga ryggmärgsskador behöver ofta särskild vård för att andningen ska fungera. Dessa patienter kräver ofta respiratorvård, åtminstone i initialskedet. Vidare är det viktigt att motverka infektion och blodproppar i benen samt säkerställa adekvat nutrition. Tidig mobilisering och kontinuerlig långvarig rehabilitering är viktiga moment för det långsiktiga resultatet. Neurologiska funktioner kan återkomma med tiden efter genomförd adekvat rehabiliteringssjukvård vilket är särskilt viktigt vid de partiella skadorna. Sjukgymnastik är viktigt för att minska problem med spasticitet och kontrakturer.

FORSKNING

Eftersom det inte finns någon specifik behandling för ryggmärgsskada är forskning på området av stor vikt. Forskningen på ryggmärgsskadeområdet är intensiv och framtida specifika behandlingar kan tänkas komma inom stamcellsområdet, transplantation av perifera nervgraft, tillväxtfaktorer och andra substanser som skyddar nervvävnaden vid skadetillfället. Läkemedel kan även tänkas komma som förbättrar möjligheten till regeneration för axoner, i den svårigenomträngliga ryggmärgsvävnaden.

VISSTE DU ATT

- Cirka 250 personer drabbas årligen av ryggmärgsskada
- Ryggmärgen är den del av det centrala nervsystemet som möjliggör kommunikation mellan hjärnan och andra kroppsdelar.
- Hur allvarlig ryggmärgsskadan är beror på var skadan sitter.